

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนา "ทรัพยากรบุคคล" เป็นหลัก โดยจะเห็นได้จากการที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 5 จนถึงฉบับที่ 8 (ฉบับปัจจุบัน) เน้น "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เนื่องจากเล็งเห็นถึงความสำคัญของ "คน" ในฐานะที่เป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน

ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรกในสังคม ที่เข้ามามีบทบาทในการพัฒนามนุษย์ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนามนุษย์ก็คือ ผู้ให้กำเนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แม่ เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในหลายๆ ด้าน จึงเกิดการแสวงหาข่าวสารและประสบการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการเลี้ยงดูบุตร ประกอบกับการที่สื่อมวลชนในปัจจุบัน มีบทบาทอย่างยิ่งในการให้ความรู้ในการพัฒนาครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิตยสารผู้หญิงเป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงสตรีกลุ่มต่างๆ เป็นอย่างมาก และมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ผู้หญิงซึ่งกำลังเตรียมพร้อมที่จะเป็นแม่ หรือมีบุตรแล้ว แสวงหาข่าวสารข้อมูลในการเลี้ยงดูบุตรจาก นิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวดังกล่าว

ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว โดยการวิเคราะห์เนื้อหาในด้านต่างๆ และประโยชน์ของเนื้อหาของนิตยสารดังกล่าว เพื่อศึกษาถึงบทบาทที่แท้จริงของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงให้มีคุณภาพมากขึ้น

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว 3 ฉบับ ที่มียอดจำหน่ายค่อนข้างสูง และได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้อ่าน ได้แก่ นิตยสารแม่และเด็ก ดวงใจพ่อแม่ และไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี ว่าได้นำเสนอเนื้อหาประเภทต่างๆ รูปแบบการนำเสนอ และประโยชน์ของเนื้อหาในปริมาณเท่าใด พร้อมทั้งสำรวจความต้องการด้านเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ของผู้อ่านด้วย แล้วนำข้อค้นพบเหล่านี้มาประมวล เปรียบเทียบกับหน้าที่ของครอบครัว เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวในการพัฒนาครอบครัว และแนวโน้มของนิตยสารดังกล่าวในอนาคต

ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาปริมาณประเภทของเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และประโยชน์ของเนื้อหา ที่นิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวเสนอแก่ผู้อ่าน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปริมาณประเภทของเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และประโยชน์ของเนื้อหา ที่มีอยู่ในนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว กับความต้องการและความคิดเห็นของผู้อ่าน
3. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวในการพัฒนาครอบครัว

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว 3 ฉบับ เพื่อศึกษาถึงบทบาทของนิตยสารดังกล่าวในการพัฒนาครอบครัว มีผลการวิจัยซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์นิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว ประกอบด้วย

1.1 ปริมาณของเนื้อหาประเภทต่างๆ ที่นิตยสารนำเสนอ จากการวิเคราะห์นิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวทั้ง 3 ฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ สุขภาพอนามัย มากที่สุด ร้อยละ 21.71 รองลงมาคือ จิตวิทยา ร้อยละ 18.61 และปกิณกะบันเทิง ร้อยละ 9.23 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจะพบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และจิตวิทยา ในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน แต่ในส่วนของเนื้อหาของปกิณกะบันเทิง นำเสนอในปริมาณที่น้อยกว่าจิตวิทยามาก สำหรับเนื้อหาที่นำเสนอน้อยที่สุด คือ ศาสนา ร้อยละ 0.89

สรุปจากทั้ง 3 ฉบับ จะพบว่าเนื้อหาที่นำเสนอมากเหมือนกันหมด คือ สุขภาพอนามัย และจิตวิทยา โดยนิตยสารแม่และเด็ก ดวงใจพ่อแม่ นำเสนอสุขภาพอนามัยมากที่สุด ในขณะที่ไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี นำเสนอจิตวิทยามากที่สุด

1.2 ปริมาณของรูปแบบการนำเสนอที่ปรากฏในนิตยสาร จากการวิเคราะห์ในด้านรูปแบบการนำเสนอ พบว่า มีการใช้รูปแบบสารคดีมากที่สุด ร้อยละ 36.49 ซึ่งห่างจากอันดับรอง

ลงมามาก คือ บันเทิงคดี ร้อยละ 18.48 และสัมภาษณ์ ร้อยละ 15.94 ตามลำดับ สำหรับรูปแบบการนำเสนอที่มีน้อยที่สุด คือ บทพรรณนาธิการ ร้อยละ 2.21

สรุปจากทั้ง 3 ฉบับ จะพบว่า รูปแบบการนำเสนอที่พบมากที่สุด คือ สารคดี

1.3 ปริมาณประโยชน์ของเนื้อหาในด้านต่างๆ ที่นำเสนอในนิตยสาร จากการวิเคราะห์นิตยสารทั้ง 3 ฉบับ พบว่า มีการนำเสนอประโยชน์ในด้าน การเข้าใจวิถีเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง สูงสุด ร้อยละ 16.71 รองลงมาคือ การดูแลสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 14.35 และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก ร้อยละ 11.66 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่ามีการนำเสนอประโยชน์ทั้ง 3 ด้านในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน สำหรับประโยชน์ที่นำเสนอมีน้อยที่สุด คือ การเข้าใจถึงวัฒนธรรมและประเพณีของสังคม ร้อยละ 1.16

สรุปจากทั้ง 3 ฉบับ จะพบว่าแม่และเด็ก จะนำเสนอประโยชน์ทางการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกสูงสุด ส่วนดวงใจพ่อแม่ และไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี นำเสนอประโยชน์ด้านการเข้าใจวิถีเลี้ยงลูกที่ถูกต้องมากที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้อ่านนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว
ประกอบด้วย

2.1 เปรียบเทียบปริมาณของเนื้อหาในนิตยสารกับความต้องการของผู้อ่าน จากการสำรวจความต้องการของผู้อ่านนิตยสารทั้ง 3 ฉบับ พบว่า เนื้อหา 3 อันดับแรกที่ผู้อ่านต้องการมากที่สุด ได้แก่ สุขภาพอนามัย ร้อยละ 8.00 อาหารและโภชนาการ ร้อยละ 7.95 และจิตวิทยา ร้อยละ 7.33 ตามลำดับ

สรุปจากทั้ง 3 ฉบับ พบว่าผู้อ่านนิตยสารแม่และเด็ก และดวงใจพ่อแม่ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยสูงสุด ในขณะที่ผู้อ่านไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการสูงสุด

เมื่อนำเอาความต้องการของผู้อ่านมาเปรียบเทียบกับ เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ พบว่า เนื้อหาและความต้องการของผู้อ่านมีความสอดคล้องกัน แต่อยู่

ในระดับที่ต่ำ แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกัน 3 ฉบับแล้ว ดวงใจพ่อแม่มีความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมาคือ โลพี แอนด์ แฟมิลี่ และแม่และเด็ก ตามลำดับ

ข้อที่น่าสังเกตคือ แม่และเด็ก และดวงใจพ่อแม่ นำเสนอเนื้อหาได้ตรงกับความต้องการของผู้อ่านในอันดับแรก คือ สุขภาพอนามัย ส่วนโลพี แอนด์ แฟมิลี่ นำเสนอเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการอันดับแรกของผู้อ่าน คือ ผู้อ่านต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการเป็นอันดับแรก แต่นิตยสารนำเสนอเนื้อหาในส่วนนี้เป็นอันดับ 7

2.2 เปรียบเทียบปริมาณของรูปแบบการนำเสนอในนิตยสาร กับความต้องการของผู้อ่าน จากการสำรวจความต้องการของผู้อ่านนิตยสารทั้ง 3 ฉบับ พบว่า รูปแบบการนำเสนอ 3 อันดับแรกที่ผู้อ่านต้องการมากที่สุด ได้แก่ สารคดี ร้อยละ 16.49 ตอบปัญหา ร้อยละ 15.05 และสาธิต ร้อยละ 13.63 ตามลำดับ

สรุปจากทั้ง 3 ฉบับ พบว่าผู้อ่านนิตยสารแม่และเด็ก ดวงใจพ่อแม่ และโลพี แอนด์ แฟมิลี่ ต้องการรูปแบบสารคดี และตอบปัญหา สูงสุดเป็น 2 อันดับแรกเหมือนกัน

เมื่อนำเอาความต้องการของผู้อ่านมาเปรียบเทียบกับ รูปแบบการนำเสนอที่ปรากฏในนิตยสารโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ พบว่า รูปแบบการนำเสนอและความต้องการของผู้อ่านมีความสอดคล้องกัน ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกัน 3 ฉบับแล้ว ดวงใจพ่อแม่มีความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมาคือ โลพี แอนด์ แฟมิลี่ และแม่และเด็ก ตามลำดับ ข้อที่น่าสังเกตคือ นิตยสารทั้ง 3 ฉบับ นำเสนอในรูปแบบของสารคดีมากที่สุด ซึ่งตรงกับความต้องการอันดับแรกของผู้อ่าน

2.3 เปรียบเทียบปริมาณประโยชน์ของเนื้อหาที่นำเสนอในนิตยสาร กับความคิดเห็นของผู้อ่าน จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้อ่านนิตยสารทั้ง 3 ฉบับ พบว่า ประโยชน์ของเนื้อหา 3 อันดับแรกที่ผู้อ่านนำไปใช้มากที่สุด ได้แก่ การเข้าใจถึงวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง ร้อยละ 8.06 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก ร้อยละ 7.96 และการจัดเตรียมและแนะนำการศึกษา ร้อยละ 7.65 ตามลำดับ

สรุปจากทั้ง 3 ฉบับ พบว่าผู้อ่านนิตยสารแม่และเด็ก และดวงใจพ่อแม่ นำไปใช้ประโยชน์ในด้าน การเข้าใจถึงวิธีเลี้ยงลูกที่ถูกต้องสูงสุด ในขณะที่ผู้อ่านไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี นำไปใช้ในด้าน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกสูงสุด

เมื่อนำเอาความคิดเห็นของผู้อ่านมาเปรียบเทียบกับ ประโยชน์ของเนื้อหาที่นำเสนอในนิตยสาร โดยใช้ค่าสนสัมพันธ์เชิงอันดับที่ พบว่า ประโยชน์ของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้อ่าน มีความสอดคล้องกันในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกัน 3 ฉบับ แล้ว ดวงใจพ่อแม่มีความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมาคือ ไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี และแม่และเด็ก ตามลำดับ

ข้อที่น่าสังเกตคือดวงใจพ่อแม่ นำเสนอประโยชน์ของเนื้อหาได้ตรงกับการนำไปใช้ของผู้อ่านในอันดับแรก คือ การเข้าใจถึงวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง ส่วนแม่และเด็ก และไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี นำเสนอประโยชน์ของเนื้อหาไม่ตรงกับ การนำไปใช้ประโยชน์อันดับแรกของผู้อ่าน คือ ผู้อ่านแม่และเด็กนำไปใช้ประโยชน์ในด้าน การเข้าใจถึงวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกต้องเป็นอันดับแรก แต่นิตยสารนำเสนอประโยชน์ของเนื้อหาในส่วนนี้เป็นอันดับ 5 ในขณะที่ผู้อ่านไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี นำไปใช้ในด้าน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก แต่นิตยสารนำเสนอประโยชน์ของเนื้อหาในส่วนนี้เป็นอันดับ 7

สรุปความสอดคล้องของการนำเสนอเนื้อหา รูปแบบ และประโยชน์ของเนื้อหา กับความต้องการและความคิดเห็นของผู้อ่านนิตยสารแต่ละฉบับ

นิตยสารดวงใจพ่อแม่สามารถนำเสนอเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และประโยชน์ของเนื้อหาได้สอดคล้องกับความต้องการและความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ นิตยสารไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี ซึ่งนำเสนอได้สอดคล้องในระดับปานกลาง และนิตยสารแม่และเด็ก ซึ่งนำเสนอได้สอดคล้องในระดับที่ต่ำสุด

โดยภาพรวมของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวทั้ง 3 ฉบับ สามารถนำเสนอรูปแบบ และประโยชน์ของเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน ในระดับปานกลาง แต่ในส่วน ของเนื้อหา ยังคงนำเสนอได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน ในระดับต่ำ

3. บทบาทของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวในการพัฒนาครอบครัว จากการเปรียบเทียบเนื้อหา และกาำนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ของนิตยสารดังกล่าวกับการพัฒนาครอบครัว ซึ่งประมวลจากหน้าที่ของครอบครัว เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว ในการพัฒนาครอบครัวนั้นพบว่า

3.1 เนื้อหา นิตยสารดังกล่าวมีบทบาทในการเสนอเนื้อหาที่ช่วยพัฒนาหน้าที่ของครอบครัว ด้านชีววิทยาและการปกป้องสวัสดิภาพ ได้แก่ สุขภาพอนามัย และอาหารและโภชนาการ ในปริมาณมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เนื้อหาทางด้านการให้ความรัก ได้แก่ จิตวิทยา การครองชีวิตคู่ และเพศศึกษา และเนื้อหาทางด้านการสันตนาการ ได้แก่ ปกิณกะบันเทิง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ในจำนวนนิตยสารทั้ง 3 ฉบับนี้ นิตยสารดวงใจพ่อแม่ เสนอเนื้อหาที่ช่วยพัฒนาหน้าที่ของครอบครัวทางด้านชีววิทยา และการปกป้องสวัสดิภาพมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ แม่และเด็ก และไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี ตามลำดับ

ด้านการให้ความรัก ดวงใจพ่อแม่นำเสนอเนื้อหาในด้านนี้มากที่สุด ตามด้วยไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี และแม่และเด็ก ตามลำดับ

ด้านการสันตนาการ ไลฟ์ แอนด์ แฟมิลีนำเสนอมากที่สุด รองลงมาคือ แม่และเด็ก และดวงใจพ่อแม่ ตามลำดับ

3.2 ประโยชน์ของเนื้อหา นิตยสารดังกล่าวมีบทบาทในการเสนอประโยชน์ของเนื้อหาที่ช่วยพัฒนาหน้าที่ของครอบครัวทางด้านชีววิทยา และการปกป้องสวัสดิภาพ ในปริมาณมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เนื้อหาทางด้านการให้ความรัก และเนื้อหาทางด้านการสันตนาการ ตามลำดับ

ในจำนวนนิตยสารทั้ง 3 ฉบับนี้ นิตยสารดวงใจพ่อแม่ เสนอประโยชน์ของเนื้อหาที่ช่วยพัฒนาหน้าที่ของครอบครัวทางด้านชีววิทยา และการปกป้องสวัสดิภาพมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ แม่และเด็ก และไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี ตามลำดับ

ด้านการให้ความรัก แม่และเด็กนำเสนอเนื้อหาในด้านนี้มากที่สุด ตามด้วยดวงใจพ่อแม่ และไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี ตามลำดับ

ด้านการสันตนาการ ไลฟ์ แอนด์ แฟมิลีนำเสนอมากที่สุด รองลงมาคือ แม่และเด็ก และดวงใจพ่อแม่ ตามลำดับ

จากการสำรวจความต้องการเนื้อหาต่างๆ และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาครอบครัวของผู้อ่าน พบว่า

3.1 เนื้อหา ผู้่านนิตยสารดังกล่าวต้องการเนื้อหา ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาหน้าที่ของครอบครัวทางด้านการให้ความรัก ในปริมาณมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการสันตนาการ และด้านชีววิทยา และการปกป้องสวัสดิภาพ ตามลำดับ

ในจำนวนนิตยสารทั้ง 3 ฉบับนี้ ผู้่านนิตยสารดวงใจพ่อแม่ ต้องการเนื้อหาที่ช่วยพัฒนาหน้าที่ของครอบครัวทางด้านการให้ความรัก และด้านชีววิทยา และการปกป้องสวัสดิภาพสูงสุด ในขณะที่ผู้อ่านไลฟ์ แอนด์ แฟมิลีต้องการเนื้อหาทางด้านสันตนาการสูงสุด

3.2 ประโยชน์ของเนื้อหา ผู้่านนิตยสารดังกล่าว ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหน้าที่ของครอบครัวทางด้านชีววิทยา และการปกป้องสวัสดิภาพ สูงสุด รองลงมาคือ เนื้อหาทางด้านการให้ความรัก และเนื้อหาทางด้านการศึกษา ตามลำดับ

ในจำนวนนิตยสารทั้ง 3 ฉบับนี้ ผู้่านนิตยสารดวงใจพ่อแม่ นำเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ทางด้านชีววิทยา และการปกป้องสวัสดิภาพ ด้านการให้ความรัก และด้านการศึกษา สูงสุด

เมื่อนำเนื้อหาและประโยชน์ของเนื้อหา ที่มีบทบาทในการพัฒนาครอบครัวมาเปรียบเทียบความต้องการในด้านเนื้อหา และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้่าน จะพบว่านิตยสารดังกล่าวสามารถนำเสนอเนื้อหาและประโยชน์ของเนื้อหา ได้สอดคล้องกับความต้องการและการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับสูงมาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอภิปรายผล

จากการศึกษาโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสำรวจความต้องการและความคิดเห็นของผู้อ่านนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว เพื่อทราบถึงบทบาทของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวในการพัฒนาครอบครัว ในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า

1. ด้านการวิเคราะห์เนื้อหาในนิตยสาร

เพื่อหาปริมาณเนื้อหาประเภทต่างๆ และประโยชน์ของเนื้อหาในด้านต่างๆ ของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว ทั้ง 3 ฉบับนี้ สรุปโดยภาพรวมแล้วพบว่า เนื้อหาที่มีมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ สุขภาพอนามัย ในรูปแบบของสารคดีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นส่วนที่มีเนื้อหามากที่สุดในนิตยสารแม่และเด็ก และดวงใจพ่อแม่ มากกว่าเนื้อหาในด้านที่รองลงไปปริมาณค่อนข้างมาก สะท้อนให้เห็นว่านิตยสารแม่และเด็ก และดวงใจพ่อแม่พยายามนำเสนอเนื้อหาสุขภาพเป็นหลัก เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผู้อ่านเป้าหมาย ที่มีบุตรอยู่ในวัยทารก - 5 ปี ซึ่งต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพมากเป็นพิเศษ เพื่อนำไปใช้ในการเลี้ยงดูบุตร

ส่วนนิตยสารไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี นำเสนอเนื้อหาทางด้านจิตวิทยามากที่สุด ในรูปแบบของการสัมภาษณ์ สะท้อนให้เห็นว่าผู้จัดทำพยายามตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน ที่มีบุตรอยู่ในช่วง 7 - 15 เนื่องจากผู้อ่านต้องการข้อมูลที่จะนำไปใช้เลี้ยงดูบุตร ซึ่งกำลังอยู่ในวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม

สำหรับปริมาณประโยชน์ของเนื้อหา โดยภาพรวมพบว่า มีการนำเสนอประโยชน์ในด้านการเข้าใจถึงวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง สูงสุด รองลงมาคือ การดูแลสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก ตามลำดับ สอดคล้องกับการนำเสนอประเภทของเนื้อหา ได้แก่ สุขภาพอนามัย และจิตวิทยา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านิตยสารในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูบุตรทั้งทางร่างกายและจิตใจเท่าๆ กัน เพราะมีการนำเสนอเนื้อหาที่ให้ประโยชน์ ทั้ง 3 ด้านในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

แต่ถ้าพิจารณาเป็นรายฉบับพบว่า แม่และเด็ก จะนำเสนอประโยชน์ทางด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกสูงสุด ซึ่งมีปริมาณที่ใกล้เคียงกับการดูแลสุขภาพของสมาชิกมาก ส่วนดวงใจพ่อแม่ และไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี นำเสนอประโยชน์ด้านการเข้าใจวิธีการเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง

มากที่สุด โดยนิตยสารดวงใจพ่อแม่จะเน้นการเลี้ยงดูบุตรทางกายภาพมาก ในขณะที่นิตยสารไลฟ์ แอนด์ แฟมิลีจะเน้นการเลี้ยงดูบุตรที่เข้าถึงอารมณ์และจิตใจมาก

สรุปได้ว่าการนำเสนอเนื้อหาประเภทต่างๆ และประโยชน์ของเนื้อหาในด้านต่างๆ ของผู้จัดทำนิตยสารดังกล่าว ผู้วิจัยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้วิเคราะห์เนื้อหาแล้ว พบว่าผู้จัดทำพยายามนำเสนอเนื้อหา และประโยชน์ของเนื้อหาให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้อ่าน ที่มีบุตรอยู่ในวัยที่เป็นเป้าหมายหลักของนิตยสารแต่ละฉบับมากที่สุด

2. ด้านการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นของผู้อ่าน แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

2.1 ความต้องการด้านเนื้อหา

เมื่อนำเอาความต้องการของผู้อ่านมาเปรียบเทียบกับ เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ พบว่า เนื้อหาและความต้องการของผู้อ่านมีความสอดคล้องกัน แต่อยู่ในระดับที่ต่ำ เนื่องจากนิตยสารนำเสนอเนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้อ่านในอันดับต้นๆ เท่านั้น แต่เนื้อหาในอันดับถัดมา ค่อนข้างมีความคลาดเคลื่อน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกัน 3 ฉบับแล้ว ดวงใจพ่อแม่มีความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมาคือ ไลฟ์ แอนด์ แฟมิลี และแม่และเด็ก ตามลำดับ

ข้อที่น่าสังเกตคือ นิตยสารทั้ง 3 ฉบับนำเสนอเนื้อหาใน 3 อันดับแรกค่อนข้างตรงกับความต้องการของผู้อ่าน แต่เนื้อหาในอันดับต่อๆ มาไม่ค่อยสอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้อ่านนิตยสารทั้ง 3 ฉบับต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับ เพศศึกษา การครองชีวิต คู่ และธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นอันดับต่อมา แต่นิตยสารดังกล่าวนำเสนอเนื้อหาทั้ง 3 ประเภทนี้ในปริมาณที่ค่อนข้างน้อยมาก การนำเสนอเนื้อหาในส่วนนี้น้อยกว่าความต้องการของผู้อ่าน จึงทำให้ภาพรวมของนิตยสารในการนำเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน อยู่ในระดับต่ำ ทั้งๆ ที่สามารถนำเสนอเนื้อหาใน 3 อันดับแรกได้ค่อนข้างตรงกับความต้องการของผู้อ่าน

สะท้อนให้เห็นว่านิตยสารดังกล่าวให้ความสำคัญกับเนื้อหาใน 3 อันดับแรกมาก คือ สุขภาพอนามัย จิตวิทยา และปกิณฑะบันเทิง เนื่องจากพิจารณาถึงการตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายหลัก ที่ต้องการนำเนื้อหาดังกล่าวไปใช้ในการเลี้ยงดูบุตร โดยอาจจะไม่ได้พิจารณาถึง

ความต้องการเนื้อหาของผู้อ่านในอันดับถัดมา ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผู้จัดทำนิตยสารในกลุ่มดังกล่าว ไม่ได้มีการสำรวจถึงความต้องการของผู้อ่าน จึงนำเสนอเนื้อหาตามความต้องการของผู้อ่านโดยภาพรวมเท่านั้น

2.2 ความต้องการด้านรูปแบบการนำเสนอ

เมื่อนำเอาความต้องการของผู้อ่านมาเปรียบเทียบกับ รูปแบบการนำเสนอที่ปรากฏในนิตยสารโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ พบว่า รูปแบบการนำเสนอและความต้องการของผู้อ่าน มีความสอดคล้องกัน ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกัน 3 ฉบับแล้ว ดวงใจพ่อแม่มีความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมาคือ โฉมใจ แฟมิลี่ และแม่และเด็ก ตามลำดับ

ข้อที่น่าสังเกตคือ นิตยสารทั้ง 3 ฉบับมีค่าสหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ในส่วนของรูปแบบการนำเสนอสูงกว่า ค่าสหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ในส่วนของประเภทของเนื้อหา และการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นิตยสารทั้ง 3 ฉบับใช้รูปแบบการนำเสนอได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่านมากที่สุด

สะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้ว่ารูปแบบการนำเสนอจะไม่ได้มีบทบาทต่อการพัฒนาครอบครัวโดยตรง แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้อ่าน คือ จะทำให้ผู้อ่านเกิดการเปิดรับข่าวสารเพิ่มมากขึ้น ในรูปแบบที่สร้างความพึงพอใจ ดังนั้นผู้จัดทำนิตยสารจึงให้ความสำคัญกับรูปแบบการนำเสนอ เช่นเดียวกับประเภทของเนื้อหา นอกจากนี้ยังพบว่าเนื้อหาแต่ละประเภท มีความเหมาะสมกับรูปแบบการนำเสนอเฉพาะอย่าง เช่น สุขภาพอนามัย จะนำเสนอในรูปแบบของสารคดีเป็นส่วนใหญ่ อาหารและโภชนาการ นำเสนอในรูปแบบของการสาธิต บุคคลและผลงาน นำเสนอในรูปแบบของการสัมภาษณ์ เป็นต้น

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำไปใช้ประโยชน์

สำหรับในส่วนประโยชน์ของเนื้อหาที่นิตยสารนำเสนอ เมื่อนำเอาความคิดเห็นของผู้อ่านในการนำเนื้อหาที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ พบว่า ประโยชน์ของเนื้อหาและการนำเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ของผู้อ่าน มีความสอดคล้องกัน อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกัน 3 ฉบับแล้ว ดวงใจพ่อแม่มีความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมาคือ โลพี แอนด์ แฟมิลี่ และแม่และเด็ก ตามลำดับ

ข้อที่น่าสังเกตคือ การที่นิตยสารแม่และเด็ก และโลพี แอนด์ แฟมิลี่ มีความสอดคล้องค่อนข้างต่ำ เนื่องจากการนำเสนอเนื้อหาที่มีประโยชน์ ไม่ค่อยสอดคล้องกับการนำไปใช้ของผู้อ่านในอันดับท้ายๆ ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลเชื่อมโยงมาจากการนำเสนอเนื้อหาตามความต้องการโดยภาพรวม ดังที่ได้กล่าวมา

สรุปโดยรวมแล้วก็อาจกล่าวได้ว่า นิตยสารทั้ง 3 ฉบับสามารถนำเสนอประโยชน์ของเนื้อหาที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้อ่านได้ในระดับที่ดีพอสมควร แต่ถ้าหากต้องการเพิ่มความสอดคล้องในด้านนี้ให้มีมากขึ้น ควรปรับปรุงในส่วนของประเภทของเนื้อหาใน 10 อันดับแรกให้ตรงกับความต้องการของผู้อ่านมากขึ้น ก็จะทำให้ความสอดคล้องในส่วนนี้เพิ่มขึ้นตามลำดับ

3. บทบาทของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวในการพัฒนาครอบครัว

จากการเปรียบเทียบเนื้อหา และการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ของนิตยสารดังกล่าวกับการพัฒนาครอบครัว ซึ่งประมวลจากหน้าที่ของครอบครัว เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว ในการพัฒนาครอบครัวนั้นพบว่า

3.1 เนื้อหา

นิตยสารดังกล่าวมีบทบาทในการเสนอเนื้อหา ที่ช่วยพัฒนาหน้าที่ของครอบครัวทางด้านชีววิทยา และการปกป้องสวัสดิภาพ ในปริมาณมากที่สุดเป็นอันดับแรก เช่น สุขภาพอนามัย และอาหารและโภชนาการ รองลงมาคือ เนื้อหาทางด้านการให้ความรัก เช่น จิตวิทยา การครองชีวิตคู่ และเพศศึกษา และเนื้อหาทางด้านการสันตนาการ เช่น ปกป้องกันทั้ง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว ตามลำดับ ในขณะที่ผู้อ่านนิตยสารดังกล่าวต้องการเนื้อหาที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาครอบครัว 3 อันดับแรก คือ หน้าที่ทางด้านการให้ความรัก หน้าที่ทางสันตนาการ และหน้าที่ทางชีววิทยา และปกป้องสวัสดิภาพ

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า โดยภาพรวมนิตยสารทั้ง 3 ฉบับ สามารถนำเสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาครอบครัว ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน แต่มีความแตกต่างในด้านการจัดเรียงอันดับ ซึ่งหากทำการปรับเปลี่ยนปริมาณสัดส่วนของเนื้อหา ให้ตรงกับอันดับ

ความต้องการของผู้อ่าน ก็สามารถตอบสนองความต้องการของผู้อ่านได้มากขึ้น เช่น อาจจะมีปริมาณเนื้อหาที่ส่งเสริมหน้าที่ในด้านสันตนาการ เศรษฐกิจ การศึกษา และศาสนาให้มากขึ้น เนื่องจากพบว่าผู้อ่านมีความต้องการเนื้อหาในด้านดังกล่าว ในปริมาณที่สูงกว่าที่ทางผู้จัดทำได้นำเสนอ และอาจจะลดเนื้อหาในด้านชีววิทยาและการปกป้องสวัสดิภาพ และการให้ความรักลงเล็กน้อย โดยให้มีปริมาณที่สมดุลกับความต้องการของผู้อ่าน ในขณะเดียวกันก็ยังคงความเป็นเนื้อหาหลักของนิตยสารดังกล่าวอยู่ เพื่อสามารถตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายที่มีบุตรอยู่ในวัยดังกล่าว

3.2 ประโยชน์ของเนื้อหา

นิตยสารดังกล่าวมีบทบาทในการเสนอประโยชน์ของเนื้อหา ที่ช่วยพัฒนาหน้าที่ของครอบครัวทางด้านชีววิทยา และการปกป้องสวัสดิภาพ ด้านการให้ความรัก และด้านการสันตนาการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับประเภทของเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาครอบครัว ในขณะที่ผู้อ่านนิตยสารดังกล่าวนำเนื้อหา ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาครอบครัว 3 อันดับแรก คือ หน้าที่ทางด้านชีววิทยาและปกป้องสวัสดิภาพ หน้าที่ทางด้านการให้ความรัก และหน้าที่ทางด้านการศึกษา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นว่านิตยสารทั้ง 3 ฉบับ สามารถนำเสนอประโยชน์ของเนื้อหา ที่ช่วยพัฒนาครอบครัวได้สอดคล้องกับการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้อ่าน เกือบทุกอันดับ มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในอันดับที่ 3 คือ ผู้อ่านนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านการศึกษา ในขณะที่นิตยสารนำเสนอประโยชน์ทางด้านการสันตนาการ สำหรับประโยชน์ทางด้านสันตนาการ ผู้อ่านนำไปใช้ในอันดับที่ 4 ในขณะที่นิตยสารเสนอเป็นอันดับที่ 3

สำหรับหน้าที่ในด้านอื่นๆ ได้แก่ หน้าที่ทางเศรษฐกิจ การให้การศึกษา และศาสนา นั้น นิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวมีบทบาทในการนำเสนอความรู้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากผู้จัดทำเน้นความสำคัญของหน้าที่ทางด้านชีววิทยา และปกป้องสวัสดิภาพ ด้านการให้ความรัก และด้านสันตนาการมากกว่า จึงทำให้สัดส่วนของเนื้อหาในหน้าที่ดังกล่าวมีมากกว่า

เมื่อพิจารณาถึงการเปรียบเทียบการนำเสนอความรู้เพื่อการพัฒนาครอบครัว ของนิตยสารดังกล่าวกับความต้องการของผู้อ่าน พบว่ามีความสอดคล้องกันมากในทุกหน้าที่ แต่ข้อควรคำนึงถึง คือ หน้าที่ของครอบครัวทั้ง 6 ประการมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน จึงควรนำเสนอเนื้อหาในส่วนหน้าที่อื่นๆ นอกจากหน้าที่ 3 อันดับแรกให้มากขึ้น เพื่อทำให้เนื้อหาของ

นิตยสารสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครอบครัว ตามหน้าที่ของครอบครัวในทุกด้านได้อย่างสมดุลกัน

4. แนวโน้มของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวในอนาคต

โดยภาพรวมแล้ว นิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวจัดเป็นนิตยสารเฉพาะกลุ่ม จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้่านที่มีครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ เนื้อหาจะเน้นหนักในเรื่องของการเลี้ยงดูบุตรเป็นหลัก เมื่อเปรียบเทียบกับนิตยสารผู้หญิงโดยทั่วไป ซึ่งมีเนื้อหาค่อนข้างกว้าง ทำให้ผู้จัดทำนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว สามารถกำหนดขอบเขตของเนื้อหาได้ชัดเจน ประกอบกับการสำรวจความต้องการของผู้่าน ในด้านเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และประโยชน์ของเนื้อหา ย่อมทำให้สามารถผลิตเนื้อหาที่จะตอบสนองความพึงพอใจของผู้่านได้มาก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้่านเกิดการเปิดรับสารดังกล่าว แล้วนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหน้าที่ด้านต่างๆ ของครอบครัว จนเกิดความสมดุล ทำให้การดำเนินชีวิตในครอบครัวเป็นไปได้อย่างราบรื่น

ถึงแม้ว่านิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว จะมีขอบเขตของเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง แต่เนื้อหาดังกล่าวก็สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้่าน เพราะผู้่านจะเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงของนิตยสาร ดังนั้นการที่ทราบถึงแนวโน้มของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวในอนาคต เพื่อสามารถผลิตเนื้อหาให้ตอบสนองความพึงพอใจของผู้่านได้ จะต้องทำการศึกษาผู้รับสาร โดยการสำรวจความต้องการของผู้่านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพิจารณาถึงความต้องการเนื้อหาของผู้่าน โดยใช้ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้่านเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย

จากการสำรวจความต้องการ และความคิดเห็นของผู้่านในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้่านนิตยสารดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 23 - 43 ปี แต่งงานและมีบุตรแล้ว ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี - ปริญญาโท มีรายได้ปานกลางจนถึงค่อนข้างสูง อ่านนิตยสารดังกล่าวเพื่อนำข่าวสารข้อมูลไปใช้ในการเลี้ยงดูบุตร

นอกเหนือจากความต้องการเนื้อหาที่ใช้ในการเลี้ยงดูบุตร ยังพบว่าผู้่านมีความต้องการเนื้อหา ประเภทอื่นๆ ที่กว้างขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาครอบครัวในด้านอื่นๆ เช่น เพศศึกษา การครองชีวิตคู่ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งอาจจะไม่ใช่เนื้อหาที่ใช้ในการเลี้ยงดูบุตรโดยตรง แต่ก็สามารถพัฒนาผู้่านในด้านต่างๆ ตลอดจนนำมาปรับใช้ในครอบครัวได้

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวว่า นอกเหนือจากการนำเสนอเนื้อหา ที่ใช้ในการเลี้ยงดูบุตรทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยตรง อันได้แก่ สุขภาพอนามัย อาหารและโภชนาการ และจิตวิทยาแล้ว ควรเสริมเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา การครองชีวิตคู่ เพศศึกษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บุคคลและผลงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เพื่อขยายขอบเขตของเนื้อหาให้กว้างขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นิตยสารดังกล่าวมีลักษณะที่แตกต่างจากคู่มือในการเลี้ยงดูบุตร คือ ผู้อ่านจะสามารถอ่านนิตยสารนั้นได้ ถึงแม้ว่าบุตรจะเติบโตพ้นวัยดังกล่าวไปแล้ว เนื่องจากยังมีเนื้อหาอื่นๆ ที่น่าสนใจ และจำเป็นในการพัฒนาหน้าที่ของครอบครัวในด้านต่างๆ อีก นอกจากนี้นิตยสารดังกล่าวควรนำเสนอเนื้อหาแปลกใหม่ ที่ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจของผู้อ่านในขณะนั้น

สรุปได้ว่าในปัจจุบันนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว เป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการนำเสนอข่าวสารและความรู้ต่างๆ แก่ผู้อ่าน เมื่อผู้จัดทำนิตยสารสามารถผลิตข่าวสาร ให้ตอบสนองความพึงพอใจของผู้อ่านได้ ผู้อ่านก็จะเกิดการเปิดรับข่าวสาร แล้วนำข่าวสารและความรู้เหล่านี้ไปพัฒนาหน้าที่ของครอบครัว โดยผ่านกระบวนการสังคมประกิตทางตรง เช่น การนำความรู้ที่ได้จากนิตยสารไปใช้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร หรือกระบวนการสังคมประกิตทางอ้อม เช่น การนำความรู้จากนิตยสารไปพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะส่งเสริมบทบาทของการเป็นบิดามารดาที่ดี ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัวต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาที่พบในการวิจัย

1. ด้านการวิเคราะห์เนื้อหา

การกำหนดเกณฑ์ในการแบ่งแยกประเภทของเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และประโยชน์ของเนื้อหา ค่อนข้างยากและซับซ้อน เพราะนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวทั้ง 3 ฉบับมีความแตกต่างกันในบางประเด็น

ผู้วิจัยจึงได้ใช้เวลาในการศึกษากลุ่มตัวอย่างพอสมควร แล้วจึงพยายามพิจารณาเกณฑ์ต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์อย่างละเอียด และทำการทดสอบความเชื่อถือของเกณฑ์ดังกล่าวอย่างดี เพื่อให้ได้ขอบเขตที่เหมาะสม และไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมถึงขั้นตอนในการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยพยายามเน้นสภาพวัตถุวิสัย (objectivity) เพื่อระมัดระวังมิให้เกิดอคติ โดยทำการวิเคราะห์หลายครั้ง เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงอีกครั้งหนึ่ง

2. ด้านการสำรวจความต้องการของผู้อ่าน

ในการสำรวจความต้องการของผู้อ่านพบอุปสรรคอย่างมาก เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้จัดทำนิตยสารทั้ง 3 ฉบับ ในการให้รายชื่อสมาชิกของนิตยสารหรือฝากส่งไปกับนิตยสารถึงผู้อ่าน เนื่องจากเกรงว่าการสำรวจนี้จะเป็นการรบกวนสมาชิก ประกอบกับการที่ผู้จัดทำได้รับทราบความคิดเห็นและคำแนะนำ ทั้งในรูปแบบจดหมายส่วนตัว และจดหมายถึงกองบรรณาธิการ จากกลุ่มผู้อ่านของตนเองเสมอ

ผู้วิจัยจึงต้องหาวิธีการอื่นๆ ที่จะทำให้ได้ข้อมูลในส่วนของการสำรวจมา โดยการฝากแบบสอบถามไปตามร้านขายหนังสือส่วนหนึ่ง และการสอบถามไปตามกลุ่มบุคคลต่างๆ เช่น นักศึกษา ช่างราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน เท่าที่มีผู้รู้จักพอที่จะทราบว่ามีผู้อ่านนิตยสารดังกล่าวเป็นประจำ หรือเป็นสมาชิกของนิตยสารดังกล่าว ซึ่งปรากฏว่าได้ผลพอสมควร แต่จะได้รับแบบสอบถามคืนค่อนข้างช้า ขณะเดียวกันผู้วิจัยก็ลงมือเก็บข้อมูลด้วยตนเองตามสถานที่ต่างๆ ที่คาดว่ากลุ่มผู้อ่านนิตยสารเหล่านี้จะไปในวันหยุด เช่น สวนสาธารณะ สวนสนุก และห้างสรรพสินค้า ซึ่งปรากฏว่าได้ผลเกินกว่าที่คาดไว้ พบผู้อ่านนิตยสารดังกล่าวในกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นจำนวนมาก

จากการสอบถามกลุ่มต่างๆ และการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง พบว่านิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัวที่มีคนอ่านมาก และหาผู้อ่านค่อนข้างง่าย คือ แม่และเด็ก และดวงใจพ่อแม่ ส่วนผู้อ่านไลฟ์ แอนด์ แฟมิลีนั้นค่อนข้างหายาก ต้องเจาะเฉพาะกลุ่มที่คาดหมายจริงๆ และใช้เวลาในการเก็บข้อมูลนานที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างนโยบายของผู้จัดทำนิตยสาร กับบทความที่นำเสนอในนิตยสาร โดยศึกษาเจาะลึกลงไปยังผู้เขียนบทความประเภทต่างๆ ที่นำมาตีพิมพ์ในนิตยสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คอลัมน์สารคดี สัมภาษณ์ และตอบปัญหาโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้อ่านมากเป็นพิเศษ

2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชนแขนงอื่นๆ ถึงเนื้อหาที่มีผลต่อการพัฒนาครอบครัวในปัจจุบัน เช่น ละครโทรทัศน์ รายการวิทยุ การสื่อสารทาง Internet ซึ่งกำลังเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน โดยอาจจะศึกษาบทบาทของเนื้อหาที่นำเสนอในสื่อดังกล่าว เปรียบเทียบกับความคิดเห็นของผู้เปิดรับสื่อ

3. ควรมีการศึกษาถึงความเหมือนและความแตกต่าง ระหว่างนิตยสารผู้หญิงแนวครอบครัว และหนังสือคู่มือการเลี้ยงดูบุตร ในแง่ของการวิเคราะห์เนื้อหา และประโยชน์ของเนื้อหา เปรียบเทียบกับความต้องการและความคิดเห็นของผู้อ่าน ตลอดจนศึกษาถึงบทบาทในการพัฒนาครอบครัวของนิตยสารและคู่มือดังกล่าว

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จัดทำนิตยสารแนวครอบครัว

1. ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้อ่าน ก่อนที่จะมีการปรับปรุงแก้ไขนิตยสารในแต่ละครั้ง เพื่อให้สามารถนำเสนอเนื้อหาได้สอดคล้องกับความต้องการสูงสุด โดยการสำรวจนั้นจะต้องจัดทำขึ้นบ่อยๆ เพราะข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ จะเป็นจริงเฉพาะสภาพกาลเวลาหนึ่งๆ เท่านั้น

2. ควรมีการปรับปรุงรูปแบบของนิตยสารให้ดูทันสมัยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าปกของนิตยสาร ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเนื้อหาและการจัดรูปแบบ เนื่องจากปกนิตยสารจะเป็นส่วนที่สะดุดตาและดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านพลิกดูเนื้อหาข้างใน และตัดสินใจซื้อนิตยสารในที่สุด จึงควรพิถีพิถันในการคัดเลือกแบบปกและการพิมพ์มากเป็นพิเศษ ซึ่งอาจจะเพิ่มสีสันให้ดูสดใสขึ้น และเลือกภาพที่จะมาขึ้นปก ให้มีความสัมพันธ์กับเรื่องราวที่ตีพิมพ์อยู่ในฉบับ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ก็จะเป็นภาพเด็กและครอบครัว จึงควรเลือกภาพที่แสดงถึงความอบอุ่นและความ

ผูกพันของครอบครัว โดยพยายามเน้นความเป็นอัตลักษณ์ ความคมชัดของภาพ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. ควรขยายขอบเขตของเนื้อหาให้กว้างขึ้น ไม่นำเสนอเฉพาะเจาะจงแต่ข้อมูลในการเลี้ยงดูบุตรเท่านั้น เนื่องจากจากการสำรวจความต้องการของผู้อ่านพบว่า นอกเหนือจากความต้องการเนื้อหาในการเลี้ยงดูบุตร อันได้แก่ สุขภาพอนามัย อาหารและโภชนาการ และจิตวิทยา ผู้อ่านยังมีความต้องการเนื้อหาในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การครองชีวิตคู่ การศึกษา ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวสามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวในด้านอื่นๆ ได้เช่นกัน ทั้งนี้การเพิ่มเนื้อหาดังกล่าว จะต้องคำนึงถึงความสมดุลของเนื้อหาในฉบับด้วย

4. ควรลดการนำเสนอดารามาเป็นต้นแบบในการเลี้ยงดูบุตร เพราะผู้อ่านเห็นว่านำมาลงบ่อย เกิดความรู้สึกซ้ำซาก จำเจ ไม่ดึงดูดความสนใจ และที่สำคัญคือ ไม่สามารถนำข้อมูลในส่วนนั้นๆ มาปรับใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงดูบุตรได้เท่าที่ควร อันเนื่องมาจากมีรูปแบบการดำเนินชีวิตของบุคคลธรรมดาและดารามีความแตกต่างกัน เนื้อหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรที่เป็นดาราดังกล่าว หากนำเสนอในนิตยสารวัยรุ่น จะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่านมากกว่า เนื่องจากเด็กวัยรุ่นจะชอบการเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่มีชื่อเสียง

5. ควรปรับปรุงประสิทธิภาพของการจัดส่งนิตยสารให้กับสมาชิก เพราะมีผลต่อการบอกรับเป็นสมาชิกประจำอย่างมาก โดยการจัดส่งนิตยสารในสภาพที่สมบูรณ์ให้ตรงต่อเวลา และเพิ่มสิทธิพิเศษให้กับสมาชิกในช่วงเทศกาลต่างๆ

6. ควรกำหนดเวลาออกนิตยสารให้ตรงเวลา ถ้าออกนิตยสารไม่ตรงเวลา จะส่งผลให้ผู้อ่านที่บอกรับเป็นสมาชิกเกิดความไม่น่าเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้ผู้อ่านประจำ ที่ชื่อนิตยสารตามร้านขายหนังสือต่างๆ เกิดความเบื่อหน่ายที่จะติดตาม